

Synpunkter på detaljplaneprogram för Arbottna 1:28 på Muskö

Naturskyddsföreningen i Haninge har tagit del av förslaget till planprogram för Arbottna 1:28 och övrigt underlag och vill börja med att poängtera att vi fortfarande är förvånade över att Haninge kommun har öppnat upp för denna typ av exploatering då Miljönämnden senast 2011 svarade på ett medborgarförslag om att göra hela Arbottna inklusive dess sjö/våtmark, Maren, till ett naturreservat att det inte var nödvändigt då Ytteräng redan hade ett starkt lagligt skydd som Natura 2000 område och att området för övrigt inte var i behov av ytterligare skydd.

"Genom kommunens planmonopol är det emellertid Haninge kommun själv som har makten att styra över markens användning. Kommunstyrelseförvaltningen uppfattar inte någon vilja från något politiskt håll om en storskalig exploatering i området [Arbottna] och finner därför inte att några skäl för ytterligare skydd för marken vid Arbottnamaren heller föreligger i nuläget." Medborgarförslag 2011-05-06 Dnr KS 95/2011, Medborgarförslag att göra Ytteräng och Arbottnamaren på Muskö till naturreservat, Slutligt beslut (Miljönämnden 2011-09-14 § 69). Eftersom läget nu likväl är som det är så vill kretsen framföra följande synpunkter:

Allmänt

Naturskyddsföreningen i Haninge instämmer till viss del med de åsikter som framförs i planprogrammet och de inventeringar som gjorts av området. Vi anser absolut att den föreslagna exploateringen kommer att medföra en betydande påverkan på miljön, människors hälsa och säkerhet samt hushållning med mark, vatten och andra resurser. Kretsen skulle därför vilja våga drista sig till att ta det ett snäpp längre än vad som framkommer i planprogrammet och säga att en särskild MKB borde krävas innan man ens övergår i detaljplaneskedet för Arbottna 1:28. Detta eftersom planprogrammet ska utreda förutsättningarna för en bostadsexploatering och i ett sådant läge är en MKB bland de viktigaste bedömningsverktygen. Det känns därtill märkligt att processen måste gå ytterligare ett steg mot exploatering för att det ska genomföras en utredning med avseende på natur och miljö. I programmet diskuteras möjligheterna för en exploatering, men inte hindren, vilket också är underligt. Programmet strider trots allt mot Kustplanens mål och intentioner från 2002, där det sägs att inga nybyggda fritidshusområden får byggas, annat än komplettering av befintlig fritidsbebyggelse eller enstaka anläggningar för det rörliga friluftslivet. Planförslaget berör också flera nationella miljö kvalitetsmål såsom "Minskad klimatpåverkan", "Hav i balans" och "Levande kust och skärgård". Hur uppfyllelsen av dessa exakt kommer att påverkas av den tilltänkta exploateringen går det ännu bara att spekulera i.

Arbottnaområdet är idag ett vackert och värdefullt kulturlandskap som är föga exploaterat och där de mest värdefulla delarna är skyddade som Natura 2000-område. Att detaljplanera området för ett stort antal bostäder överensstämmer varken med Kustplanen eller nationella miljö kvalitetsmål och riksintressen. Det vore därför egentligen önskvärt att den här typen av exploatering i första hand planeras i anslutning till befintlig tätortsbebyggelse på Muskö. Det skulle innebära många fördelar, inte minst när det gäller tillgång till allmänna kommunikationer och lösande av vatten- och avloppsfrågan. Den aktuella exploatören har flera intressanta förslag med hållbarhetstänk t.ex. energieffektiva lösningar, lokalt producerad mat, lösningar på vatten- och avloppsfrågan och kretsloppsanpassning av verksamheten. Det här är dock egentligen helt irrelevant i detaljplaneprocessen. Alla ställningstaganden kring planeringsprocessen i området måste därför övervägas så att besluten kan motiveras och försvaras gentemot Miljöbalken och de nationella miljö kvalitetsmålen, oavsett vem som blir den slutliga exploatören eller fastighetsägaren på lång sikt.

Detaljsynpunkter

Kulturlandskapet och nollalternativet

Det slås fast i programmet, behovsbedömningen och inventeringarna att Arbottnas kulturlandskap hör till områdets största värden och måste bevaras. Förutsättningen är att markerna hävdas och jordbruk med betesdrift fortsätter i framtiden. Detta instämmer kretsen naturligtvis helt i. I behovsbedömningen jämförs Drömgårdens konsekvenser mot ett nollalternativ. Den framgår dock inte vad detta alternativ innebär. Då blir det också omöjligt att bedöma vilket alternativ som får störst konsekvenser.

Färskvattenförsörjningen

Med tanke på färskvattentillgångarna anser Naturskyddsföreningen i Haninge att projektets omfattning med totalt 400 bostäder är alldeles för stor (Se SGU:s bedömning i rapporten). Projektet borde begränsas till max de kända tillgångar som finns idag (dvs etapp 1), dessutom med en marginal. Förslaget med avsättning av havsvatten anser kretsen rimmar illa med hållbarhetsambitionen, eftersom det är energikrävande. Det bör dessutom aldrig användas som grundförutsättning för ny bebyggelse. Vi ska vara varsamma med grundvattnet som resurs - i enlighet med miljömålet "Grundvatten av god kvalitet" - och därför måste det säkerställas att uttag från nytilkomna bostäder och verksamheter inte äventyrar saltvatteninträngning i grundvattenreserverna under Muskö. I en sådan bedömning behöver det även tas hänsyn till att det finns ett mycket stort antal befintliga fritidshus på Muskö som med tiden kommer att användas för permanentboende.

Trafik

Med tanke på att projektet har en hög hållbarhetsambition är det oacceptabelt med en trafiklösning som bygger på så stor andel bilism som trafikanalysen visar. Som påpekas i planen kommer projektet att medföra ökade utsläpp av luftföroreningar och klimatpåverkande gaser. Detta går dessutom emot kommunens klimatstrategi. Därför måste det vara ett krav att kollektivtrafiken, cykel- och gångtrafiken förbättras. Kan inte SL ge garantier för att busslinjen förlängs till Drömgården och turtätheten utökas, bör inte projektet genomföras. Annars kan man inte påstå att det har en hög hållbarhetsambition. Möjligheterna för en direktbuss till Stockholm morgon och kväll, precis som från Dalarö, bör också undersökas.

Bebyggelse

Naturskyddsföreningen i Haninge väljer att inte ta ställning till detaljerna i den planerade bebyggelsen då detta är ett planprogram och inte en detaljplan. Kretsen kan dock konstatera att det finns flera brister i den planerade exploateringen och att flera av de utpekade områdena för bebyggelse hyser höga naturvärden och är direkt olämpliga att bygga på. Om detta program leder vidare till en detaljplan kan kretsen yttra sig om de föreslagna områdena då. Generellt motsätter sig kretsen ny bebyggelse på både naturmark och odlingsbar mark då dessa marker är så pass viktiga för att klara en hållbar utveckling på sikt och dessutom börjar bli en bristvara i dagens samhälle.

Callunas inventering av Ytteräng samt Ekologigruppens naturinventering

Callunas bedömning är att naturtyperna och de typiska arterna inom Natura 2000 området inte missgynnas på ett betydande sätt av projektet, bara besökare kanaliseras och betesdriften upprätthålls. Inventeringen har dock en brist. Den är en ren skrivbordsstudie, där befintliga uppgifter helt enkelt samlats in. Det borde kompletteras med en fältinventering. Det påpekas också att en fågelinventering bör göras. Ganska mycket uppgifter finns från Atlasinventeringen i Stockholms län 2012. Bland de arter som anges häckande eller

observerats under häckningstid är brunand, sångsvan, grågås, kricka, brun kärrhök, kornknarr, vattenrall, trana, rödbena, göktyta, trädlärka, näktergal, stjärtmes och rosenfink. Vidare ställer sig kretsen något frågande till Callunas slutsats att projektet skulle få så liten påverkan på Natura 2000 området och att det största problemet skulle vara att fler människor rör sig i området. Att det t.ex. blir en ökad trafik, en väldigt mycket högre bullernivå, begränsat med spridningskorridorer, risk för inväxning av trädgårdsväxter etc. etc. är tydligen inte något som kommer att påverka arterna som förekommer i Natura 2000 området negativt.

Vi delar Ekologigruppens slutsatser att de högsta naturvärdena är knutna till naturbetesmarker och kulturlandskapets ädellövträd. Till dessa kan läggas strandängarna och Marens våtmarker. Vidare instämmer vi också med deras poängtering av att deras naturinventeringen troligtvis är ofullständig då inventeringen har gjorts vid endast ett tillfälle, vilket gör att arter som endast förekommer under en väldigt begränsad tid inte noteras såsom marksvampar och insekter. Det kan vara viktigt att poängtera att när naturområden delas upp i olika delområden så är det en artificiell lösning, vilken kan göra att helhetsperspektivet försvinner. Det stämmer att vissa delar av Arbottna hyser högre naturvärden av andra, men det är just mångfalden av olika naturtyper och samspelet mellan dem som gör området unikt och det är man nu beredd att offra.

Naturresevat

Med tanke på att den föreslagna exploateringen ligger i ett så känsligt och värdefullt naturområde bör möjligheterna att bilda naturresevat av de finaste områdena undersökas. Det borde inte bara inbegripa Natura 2000-området Ytteräng utan även andra delar av Arbottna som t.ex. området runt Maren. Det skulle säkerställa att en ordentlig skötselplan upprättas och att naturvärdena säkras på ett bättre sätt.

Avslutningsvis passar vi på att understryka att alla exploateringar som genomförs i närheten av ett Natura2000-område ska granskas av högsta nationella myndighet. Det ska vara möjligt att skingra varje rimligt vetenskapligt tvivel i fråga om de planerade arbetenas påverkan på området, enligt Högsta Domstolen mål nr T 3158-12.

Naturskyddsföreningen i Haninge 150213